İkinci Üniversite Olarak Okul Öncesi Öğretmenliği Eğitimi Alan Öğrencilerin Programı Seçme Nedenleri ve Görüşleri

Abdulhamit Karademir [*], Hatice Büşra Yılmaz [**]

Makale Geliş Tarihi: 10/05/2020 *Makale Kabul Tarihi: 31/07/2020*

DOI: 10.35675/befdergi.734962

Öz

Bu araştırma ikinci üniversite olarak okul öncesi öğretmenliği eğitimi alan öğrencilerin, programı seçme nedenlerini, eğitim alırken süreçte yaşadıklarını ve program hakkında düşüncelerini anlamak amacıyla yapılmıştır. Araştırmada, veri toplama aracı olarak öğretmen adaylarının düşüncelerini öğrenmek ve demografik özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından oluşturulan görüşme soruları kullanılmıştır. Nitel paradigmaya göre tasarlanan araştırmanın çalışma grubunu 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Muş Alparslan Üniversitesi okul öncesi öğretmenliği programında öğrenci olan ve ikinci üniversite eğitimini almakta olan 10 öğretmen adayı oluşturmuştur. Araştırma sonucunda, okul öncesi öğretmen adaylarının programı tercih etme nedenleri arasında çoğunlukla çocuk sevgisi ve programın kolay olduğu düşüncesinin yattığı anlaşılmıştır. Adayların eğitim alırken değişen düşünceleri incelendiğinde okul öncesi eğitimin gerekliliğine olan inançlarının olumlu yönde değişmesi, programın kolay olmadığını ve emek istediğini yaşayarak anlamlandırmaları dikkat çekmiştir. Adayların ikinci üniversite eğitimi almak konusunda özellikle ekonomik ve zaman yönetimi anlamında zorluk yaşadıkları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: *İkinci üniversite, lisans eğitimi, meslek seçimi, okul öncesi öğretmenliği, öğretmen adayları*

Reasons and Opinions of the Students Who Have Received Pre-School Teacher Education as a Second University

Abstract

This research was carried out in order to understand the reasons that students who have received pre-school education as a second university, live in the process while studying the reasons for choosing the department and their thoughts about the department. In the research, the interview questions were used to learn the thoughts of the pre-school teachers as a data collection tool. The study group consisted of ten pre-service teachers who were students of Muş Alparslan University pre-school education and are getting their second university education in the 2019-2020 academic year. As a result, it was understood that the preference of pre-school pre-service teachers is mostly due to the love of children and the idea that the department is easy. When the changing thoughts of the candidates are examined, it is noteworthy that their

[*] Muş Alparslan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Muş, Türkiye, a.karademir@alparslan.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3062-8547

[**] Muş Alparslan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Muş, Türkiye, hb.yilmaz@alparslan.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2563-8353

Kaynak Gösterme: Karademir, A. & Yılmaz, H. B. (2020). İkinci üniversite olarak okul öncesi öğretmenliği eğitimi alan öğrencilerin programı seçme nedenleri ve görüşleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi, 15*(30), 363-384. https://doi.org/10.35675/befdergi.734962.

beliefs in the necessity of preschool education change positively, that the department is not easy.

Keywords: *Choosing a profession, preschool teacher, pre-service teachers, second university, undergraduate education*

Giriş

Meslek, Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre "Belli bir eğitim ile kazanılan sistemli bilgi ve becerilere dayalı, insanlara yararlı mal üretmek, hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak için yapılan, kuralları belirlenen iş" şeklinde tanımlanmaktadır (www.tdk.gov.tr). Milli Eğitim Bakanlığı'nın tanımına göre ise meslek; topluma faydalı mal veya hizmet üreterek bireylerin gelir etme amacıyla yaptıkları, kuralları toplum tarafından belirlenmiş ve belli bir eğitim ve bilgi birikimi ile yaptıkları etkinliklerin tamamı şeklinde ifade edilmektedir (UMBS, 2020). Geçmişten günümüze meslekler bireylerin yaşadıkları toplumun yapısına, içinde bulunulan çağın ihtiyaçlarına ve bireylerin özelliklerine göre ortaya çıkmış, değişmiş ve gelişmiştir. Günümüzde toplumlarında, bireylerin geçimlerini sağlamak için edindikleri meslekler ve meslek edinme süreçleri gittikçe karmaşık bir süreç halini almış ve günden güne yeni meslekler ortaya çıkmaya başlamıştır (Ensari & Alay, 2017). Meslek seçimi ise, insanların yaşamlarında verdikleri en önemli kararlardan biri olarak, bireylerin farklı alternatifler içerisinden kendilerine yaşamda ve çalışma hayatında doyum sağlayacaklarını düşündükleri ve sosyal bir kimlik oluşturdukları bir iş türünü uzmanlık ve meslek olarak seçmeleri şeklinde tanımlanmaktadır (Alberts, Mbalo & Ackermann, 2003). Türkiye'de 1974 yılı itibariyle üniversiteye giriş sınavlarının tek bir merkez tarafından yürütülmesi ile birlikte, öğrencilerin üniversiteye giriş sınavına girmesi, sınavdan elde ettikleri puanlarla bir yükseköğretim programına yerleşmesi sonucu doğal olarak gelecekteki mesleğini belirlemeleri söz konusudur (ÖSYM, 2020).

Dünyadaki birçok ülkede var olan eğitim sistemlerinin yapısı gereği bireyler, meslek seçimlerini yirmili yaşlara gelmeden yapmakta (Ensari & Alay, 2017) ancak gerek bireysel gerekse toplumsal düzeyde önem arz etmesine rağmen bilinçli bir şekilde yapamamaktadırlar. Değişen ve gelişen toplumsal düzende artan meslek çeşitliliği, mevcut bilgi kaynaklarının fazlalığı ve niteliksel yapıları gibi etmenler ile süreç karmaşıklaşabilmekte ve bireyler kariyer planı yaparken güçlük yaşayabilmektedirler. Nitekim kariyer gelişim sürecinin yaşam boyu devam ettiğini savunan Super (1990) bu sürecin bireylerin doğumu ile başlayıp öldüğü zamana kadar devam ettiğini ifade etmektedir. Konuya Super'ın (1990) yaşam boyu yaşam alanı kuramı perspektifinden bakıldığında; iş yaşantılarında karar vermede güçlük, ilişkisel problemler, fazla iş yükü, çalışma hayatına bağlı olarak ortaya çıkan stres ve depresyon belirtileri (Eryılmaz & Mutlu, 2016) gibi etmenler artarken bireyler bu tür sorunların varlığında alternatif kariyer planlarına yönelebilmektedirler. Bir yükseköğretim programından mezun olup iş bulma sıkıntısı yaşayan veya kendi değer,

ilgi ve yeteneklerine göre ikinci bir yükseköğretim programı eğitimi alan bireyler de bu çerçevede değerlendirilebilir.

Super'a (1990) göre bireylerin kariyer gelişimleri hem bireysel hem de çevresel etmenlerle ilişkilidir. Kariyer gelişim sürecinin önemli bir basamağı olan meslek seçimi de birçok faktörden etkilenen kompleks bir süreçtir. Bu süreçte rol oynayan faktörler içerisinde bulunan ekonomik, hukuki, sosyal, demografik etmenlerin yanı sıra aile tutumları, aile beklentileri ve eğitim kurumları çevresel faktörler olarak nitelendirilir. Bireylerin değerleri, yetenekleri, ilgileri, ihtiyaçları, kişisel özellikleri ise bireysel etmenler olarak ele alınmaktadır (Genç, Kaya & Genç, 2007). Super ve Knasel (1981) ise meslek seçiminde etkili olan faktörleri; biyolojik (yaş, cinsiyet, fiziksel özellikler vb.), sosyolojik (duygular, değerler, baskılar, sosyal sınıf), psikolojik (tutum, değer ve yetenekler), ekonomik (ailenin ekonomik düzeyi, ülkenin ekonomik durumu), politik (mesleğe başlama olanakları, eğitim ve gelişim fırsatları) ve şans (doğal afetler, beklenmedik olaylar vb.) başlıkları altına sınıflandırmıştır. Benzer şekilde Owen, Kepir, Özdemir, Ulaş ve Yılmaz (2012) yaptıkları çalışmada da üniversite öğrencilerinin okudukları bölümü seçme sebepleri içindeki ilk dört neden olarak; okudukları bölüme duydukları ilgi, aldıkları puanın bölümlerine yetmesi, bölümlerinin kişilik özelliklerine uygunluğu, iş bulma olanağının yüksekliği olarak görülmektedir.

Yüksek Öğretim Kurulu istatistiklerine göre 267557 öğrenci sayısı ile en çok tercih edilen fakültelerden birisi de eğitim fakülteleridir (YÖK, 2020). Diğer fakülte tercihlerinde olduğu gibi öğrencilerin eğitim fakültelerini tercih etmelerinde de çeşitli etmenler rol oynamaktadır. Mesleği tercih gerekçeleri, toplumların birbirinden farklı olan sosyal, kültürel ve ekonomik yapılarından dolayı da değişkenlik gösterirken, çeşitli araştırmalar öğretmen adaylarının meslek tercihlerinin başlıca üç temel kategorideki etkenlere dayalı olarak şekillendiğine işaret etmektedir. Bunlar; topluma faydalı olma isteği, ülkeye hizmet etme gibi özgeci gerekçeler, mesleği sevmek, çocukları sevmek, insanları sevmek gibi içsel gerekçeler ve iş garantisi, uzun tatil, sosyal güvence, atanma koşulları dışsal gerekçeler olarak ifade edilmiştir (Bastick, 2000; Boz & Boz, 2008; Brown, 1992; Kyriacou & Coulthard, 2000; Saban, 2003). Bu etmenlerden biri olan ekonomik etmenler ile ilgili yapılan bir çalışmada, Akbayır (2002) eğitim fakültelerinde okuyan öğrencilerin ailelerin daha çok düşük ve orta sosyoekonomik düzeye sahip oldukları ve genellikle eğitim seviyesi yüksek olan ailelerin çocuklarının öğretmenlik mesleğini seçtikleri görülmüştür.

Bireylere, meslek tercihi yapılacak düzeye getirene kadar eğitim verilen kurumların başında gelen okullar, onların kendini tanıması, yeterliliklerini bilmesi, toplumsal gelişmeye katkıda bulunması ve mesleki bilgi edinmesi görevlerini üstlenmiştir. Bu görevdeki en büyük pay ise öğrencileriyle doğrudan ilişkide bulunan öğretmenlerindir. Öğretmen, öğrencilerin istenilen davranışları kazanmalarında etkili bir rol oynamaktadır. Bu sebeple eğitim öğretim faaliyetlerinin istenilen amaca ulaşabilmesinde en önemli unsurlardan biri öğretmendir. Çünkü öğrenci başarısı

nitelikli eğitime, eğitimin verimliliği ise öğretmenlerin niteliğine bağlıdır. Bu nedenle, nitelikli öğretmen yetiştirmek eğitim sistemleri için yüksek bir öncelik haline gelir (Kılcan, Keçe, Çepni & Kılınç, 2014; Özbek, 2007).

Öğretmenler, toplumu tüm yönüyle etkileyebilme gücüne sahip olan bir mesleği icra etmektedir. Üstlendikleri sorumluluk, toplumsal beklentiler ve bireylerin kazanması gereken özellikler dikkate alındığında öğretmenlik mesleği için edinilmesi gerekli birçok beceri olduğu görülmektedir (Girgin, Akamca, Ellez & Oğuz, 2010). Günümüzde çağın gereği olarak öğrenenlerin farklı ihtiyaçları oluşmuş, eğitim ve öğretmene yüklenen anlam değişmiş, bireyin eğitimi konusunda yeni yaklaşımlar ortaya çıkmış ve öğretmenin sorumlulukları değişmiştir (Karademir, 2019). Öğretmenlerin, sosyal, kültürel, ekonomik, bilimsel ve teknolojik anlamla bilgi sahibi olması gerektiği düşünülmektedir. Ayrıca mesleklerine karşı olan tutumları, sabır, özveri, sevgi ve isteklilik oldukça önemli görülmüştür (Aşkar & Erden, 1987). Öğretmenlerin mesleki niteliklerini ekleyen önemli bileşenlerden birisi de, onların mesleklerini tercih etme sebepleri ve öğretmen olmaya yönelik sahip oldukları motivasyon düzeyidir (Bruinsma & Jansen, 2010). Motivasyon, her meslekte olduğu gibi öğretmenlik mesleğinde de önemlidir. Motivasyonu yüksek öğretmenlerin daha gayretle çalıştıkları ve nihayetinde bu durumun eğitimin kalitesini artırdığı bilinmektedir (Özcan, 1996).

Çocuğun ilk öğretmeni olan okul öncesi öğretmeninin özellikleri, çocukların eğitimi üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Çünkü okul öncesi yıllar, gelişimsel olarak çocuğun yaşamında kritik bir öneme sahiptir (Erkan vd., 2002). Okul öncesi öğretmeni, ailesinden ayrılarak okula gelen çocuğu ilk karşılayan ve çocukla gün boyu birlikte olan kişidir. Bu kişi, çocukların anne ve babalarından sonra hayatında önemli rol oynamaktadır. Çocuk gününün büyük bir bölümünü öğretmeni ile geçirmekte, birlikte oyun oynama, şarkı söyleme, günlük öz bakım ihtiyaçlarında destek alma, birlikte etkinlik yapma gibi önemli pek çok şeyi öğretmeni ile yapmaktadır (Karademir, 2019). Bu sebeple okul öncesi eğitimde öğretmenin sahip olduğu mesleki özellikler daha da önem kazanmaktadır. Okul öncesi eğitim kurumlarında öğretmen materyal ve program kadar önemlidir (Oktay, 1999). Okul öncesi öğretmeninin mesleğine yönelik olumlu tutum ve düşüncelerinin olması, mesleklerini icra ederken çocuklara en yüksek faydayı sağlaması amacıyla önem taşımaktadır. Okul öncesi öğretmeni karşılıklı sevgi, saygı ve güven temelinde ilişkiler kuran, çocukların bireysel farklılıklarını ve duyuşsal özelliklerini önemseyen, çocukları tanımak için çabalayan, toplumsal sorumluluk bilinciyle yaptığı kıymetli göreve karşı heves ve isteği daim olması gereken kişilerdendir. Ayrıca, kendisinden anlayışlı, güvenilir, dürüst, iş birliği yapabilen, güler yüzlü, mizahı kullanabilen, özgüvenli, iletişim becerileri iyi olan, çocukların ihtiyaç ve gereksinimlerini dikkate alan, öz denetimi gelişmiş, yeniliklere açık ve kendini geliştirebilen bir kişilik yapısında olması beklenmektedir (Karademir, 2019).

Yukarıda belirtilen tüm bu bilgiler ışığında; bu araştırma öğretmenlik mesleği içerisinde bu kadar önemli bir yeri bulunan okul öncesi öğretmenlerinin yetiştirilmesinde görevlendirilen eğitim fakültelerinin okul öncesi eğitimi programlarını ikinci üniversite olarak okuyan öğrencilerin, bu programı seçme nedenlerini ve eğitim alırken süreçte yaşadıklarını anlamak amacıyla yapılmıştır. Yapılan bu araştırmayla okul öncesi öğretmenliği programının ikinci üniversite olarak tercih edilme sebeplerinin ve eğitim sürecinde yaşanan deneyimlerin ayrıntılı biçimde ortaya konulmasının, öğretmen yetiştirme sistemine katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Bu kapsamda araştırmanın temel amacı "Öğretmen adaylarının ikinci üniversite olarak okul öncesi öğretmenliğini seçme nedenleri nelerdir?" sorusuna yanıt aramaktır. Bu temel amaç çerçevesinde cevap aranan alt problemler şu şekilde ifade edilebilir:

1. Bireylerin okul öncesi öğretmenliği programını ve mesleğini tercih etme sebepleri nelerdir?

2. İkinci üniversitesine okul öncesi öğretmenliği programında devam eden bireylerin bu mesleğe yönelik düşünceleri nelerdir?

3. Okul öncesi öğretmenliği lisans eğitimi sürecinin, ilgili bireylere ne gibi etkileri olmuştur?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim deseni kapsamında yürütülmüştür. Olgu bilim deseninde bir olguya ilişkin bireysel algıların veya perspektiflerin ortaya çıkarılması ve yorumlanması beklenmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2005). Araştırmada öğretmen adaylarının ikinci üniversite eğitimi olarak okul öncesi öğretmenliğini seçmeye yönelik düşüncelerinin ortaya çıkarılması ve yorumlanması amaçlandığından olgu bilim deseni tercih edilmiştir.

Çalışma için gerekli olan etik kurul izni Muş Alparslan Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan 20/03/2020 tarihli ve 10879717-050.01.04 sayılı yazıyla alınmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu uygun örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Bireylerin ön lisans, lisans veya yüksek lisans programlarını yarıda bırakıp ya da mezun olup tekrar üniversite eğitimi almak üzere okul öncesi öğretmenliğini tercih etmeleri belirleyici olmuştur. Çalışma grubu, araştırmanın amacı dikkate alınarak ikinci üniversite olarak okul öncesi öğretmenliği programını seçen ve programda eğitim

almakta olan öğretmen adaylarından oluşmaktadır. Katılımcılara ilişkin demografik özellikler Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1.
Katılımcıların Demografik Özellikleri

	Cinsiyet	Yaş	Mezun olunan bölümler	Devam edilmeyen bölümler
A1	Erkek	22	-	Sosyal hizmet önlisans
A2	Erkek	30	Tarih/lisans ve yüksek lisans	-
A3	Erkek	36	Tarih öğretmenliği Sosyal bilgiler öğretmenliği	
A4	Erkek	22	-	Polis meslek yüksekokulu
A5	Kız	26	Edebiyat lisans	
A6	Kız	32	Felsefe lisans	
A7	Kız	31	Sağlık yöneticiliği lisans/yüksek lisans	
A8	Erkek	26	Edebiyat lisans	
A9	Kız	32	Biyoloji lisans/çocuk gelişimi önlisans	
A10	Erkek	39	İktisadi bilimler lisans	

Tablo 1 incelendiğinde çalışma grubu 4 kadın 6 erkek öğretmen adayından oluşmaktadır. Katılımcıların yaşları 22-39 arasında değişmektedir. Katılımcıların önceden almış oldukları ve yarım bırakmış oldukları üniversite eğitimlerinin, sosyal hizmet önlisans, polis meslek yüksekokulu, tarih/lisans ve yüksek lisans, tarih öğretmenliği ve sosyal bilgiler öğretmenliği, edebiyat lisans, felsefe lisans, sağlık yöneticiliği lisans/yüksek lisans, edebiyat lisans, biyoloji lisans/çocuk gelişimi önlisans ve iktisadi bilimler lisans programları olduğu görülmüştür.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından hazırlanmış katılımcıların kişisel bilgilerinin de ele alındığı 13 maddelik yarı-yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu, demografik özelliklere yönelik sorulara ek olarak okul öncesi öğretmenliğini seçme nedenlerine yönelik sorulardan oluşmaktadır. Soruların kapsam geçerliliği için okul öncesi eğitim alanında doktor olan iki uzman görüşüne başvurulmuştur. Demografik özelliklere yönelik sorular öğretmen adayının yaşı, cinsiyeti ve şimdiye kadar almış olduğu diğer lisans eğitimlerine ilişkin soruları içermektedir. Program tercihine yönelik sorular ise; neden okul öncesi öğretmeni olmak istendiğini, okul öncesi eğitimin gerekliliklerinin neler olduğunu, okul öncesi öğretmenliği eğitimi almanın ne gibi katkılarının olduğunu anlamaya yönelik sorulardan oluşmaktadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Veriler yüz yüze görüşme esaslarına dayalı olarak gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Öncelikle katılımcıların gönüllü katılım onam formları alınarak başlanan veri toplama süreci 2020 yılı mart ve nisan ayını kapsamıştır. Yüz yüze görüşme olanağının

bulunmadığı durumlarda katılımcılarla telefon görüşmeleri yapılarak ses kaydı alınmıştır. Ses kayıtlarının transkripti yapılarak doküman haline getirilen veriler analize tabi tutulmuştur. Araştırmada nitel veri analiz türlerinden tümevarımsal içerik analizi yöntemi tercih edilmiştir. İçerik analizinde temelde yapılan işlem kodlamadır. Kodlama, verilerin içerik analizine tabi tutulmasıdır. Bir başka deyişle veriler arasında yer alan anlamlı bölümlere isim verilmesi süreci olarak tanımlanmaktadır. Birbirine benzeyen verileri belirli temalar ve kategoriler çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir şekilde düzenleyerek yorumlamaktır (Creswell, 2007). Veriler analiz edildikten sonra elde edilen tema, kod ve kategoriler uzman görüşüne sunulmuştur. Uzmanların görüşleri doğrultusunda düzenlemeler yapılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Araştırmada, her bir araştırma sorusu altında yer alan temalar, alt temalar, kategoriler ve kodlar tablolar halinde sunulmuştur. Adayların görüşleri incelendiğinde birden fazla sayıda benzer cevap elde edildiği için tablolarda frekans değerlerine yer verilmiştir. Öğretmen adayı görüşleri örnekleri tablolarda yer almaktadır. Bu sayede ham verilerden yararlanılarak tabloların yorumlanmasında okuyuculara kolaylık sağlanması düşünülmüştür.

Tablo 2.
Okul Öncesi Öğretmenliği Programının Tercih Edilme Nedenleri.

Tema	Kodlar	Görüş örnekleri
Algısal tercih	Çocuk sevgisi (n=5)	A10:"Çocuk ruhluyum ve çocukları çok seviyorum." A5:"Çocukları seviyorum ve mesleği yapacağıma inandığım için seçtim."
	Programı basit olarak algılama (n=3)	A1: "Ders içeriklerinin kolay olduğunu düşünmem etkili oldu."
	Kolay atanma (n=2)	A2: "Atanması daha kolay olduğu için tercih ettim."
Rastlantısal tercih	Yanlış tercih (n=1)	A4:"Tamamiyle şans ve yanlış tercih sonucunda tercih ettim."

Tablo 2 incelendiğinde öğretmen adaylarının okul öncesi öğretmenliği programını tercih etme nedenleri, algısal tercih ve rastlantısal tercih olarak iki temaya ayrılmıştır. Kişinin algısına göre tercihleri incelendiğinde öğretmen adaylarının çoğunlukla "çocuk sevgisi" nedeniyle programı tercih ettikleri görülmüştür. Bunu sırasıyla bireylerin programı basit olarak algılaması ve kolay atanma izlemektedir. Rastlantısal olarak seçim temasında ise yanlış tercih sebebiyle adayın programa geldiği görülmektedir.

Tablo 3.
Okul Öncesi Öğretmeninin Özelliklerine Yönelik Düşünceler.

Tema	Kodlar	Görüş örnekleri
İletişim Becerisini dikkate alma	Bedensel iletişim	A7: "Göz teması kurmalı ve sesini yükseltmemelidir."
	Sözlü iletişim	A8: "Çocukların sorularını onların anlayabileceği düzeyde cevaplamalıdır."
Kişisel özellikleri önemseme	Sevecen (n=5)	A6: "Sevecen, sabırlı, enerjik, bilgili, akıllı olmalıdır."
	Sebatkar (n=2)	A1:" Sevgi dolu, sabırlı, iyi bir dinleyici olmalı."
Nitelikli eğitim verme	Yaratıcı (n=1)	A4: "Yaratıcı ve mesleğinde başarılı bir öğretmen olmak istiyorum"
	Özgün (n=2)	A2: "Geleneksel bir öğretmen olmak yerine, yaratıcı ve özgün etkinlikler yapan, iletişimi iyi bir öğretmen olmak istiyorum" A10: "Köy çocuklarına ve daha çok kırsalda yetişen çocuklara eğitim veren, doğayı aktif kullanan, matematik çiftliği ve köy enstitüleri gibi öğrenme ortamlarında çocukları işin içine katan bir öğretmen."
	Eğlenerek öğreten (n=2)	A7: "Eğlenceli aynı zamanda disiplinli bir öğretmen olmak istiyorum
Mesleki gelişimi sürdürme	Araştırmacı (n=2)	A3: "Ağaç Yaşken eğilir misali, çocuklara küçükken temel eğitim vermek için olmak istiyorum. Araştıran, çocuklara yaparak yaşayarak öğreten olmak istiyorum."

Tablo 3 incelendiğinde, öğretmen adaylarının okul öncesi öğretmeninin özelliklerine yönelik görüşleri incelenmiştir. İletişim becerisini dikkate alma, kişisel özellikleri benimseme, nitelikli eğitim verme ve mesleki gelişimi sürdürme temaları ortaya çıkmıştır. Öğretmen adayları iletişim becerisini dikkate alma temasında bedensel ve sözlü iletişime yönelik görüşlerini belirtmiştir. Kişilik özellikleri temasında öğretmenin sabırlı ve sevecen olması gerektiğine yönelik görüşler ifade edilmiştir. Nitelikli eğitim verme temasında öğretmenin yaratıcı, özgün ve eğlenerek öğreten rolde olmasına yönelik kodlar oluşmuştur. Mesleki gelişimi sürdürme temasında ise, okul öncesi öğretmeninin araştırmacı özellikte olması gerektiği ifade edilmiştir.

Tablo 4.
Okul Öncesi Eğitimin Önemi ve Gerekliliğine Yönelik Düşünceler

Tema	Kodlar	Görüş örnekleri
Gelişimi destekleme	Gelişim alanlarını destekleme (n=3)	A1: "Çocuklar ilkokula başlamadan tüm gelişim alanlarının hazır olması için gerekli ve çocuğun önemli gelişim yıllarını ilgilendirdiği için çok önemlidir." A3: "Okul öncesi eğitim fiziksel, sosyal, zihinsel, psikolojik gelişim açısından önemlidir. Çocuk nasıl yetiştirilirse, geleceği de öyle şekillenir." A7: "Çocukları fiziksel, sosyal, duygusal, dil, bilişsel gelişim alanlarında desteklemek, hazır bulunuşluklarını artırmak, ilkokula hazırlamak için önemlidir."
	Değer aktarımı (n=1)	A10: "Çocukları akademik, sosyal, iyi bir insan olmalarını, iyi davranışlar geliştirmelerini sağlamak için önemlidir."
	Akran etkileşimi (n=1)	A2: "Çocuk gelişiminde temel eğitim olması açısından önemli ve yaratıcı problem çözme yollarının geliştirildiği, sosyal ilişkilerin kurulduğu dönem olduğu için önemlidir."
Erken müdahale	Temel oluşturma (n=1)	A6: "Her şeyin temelini oluşturması okul öncesi eğitimi gerekli kılıyor." A4: "Bireyin eğitiminin temelleri atıldığı için ve okul öncesi eğitim diğer dönemlerdeki eğitim hayatını etkilediği için gerekli ve önemlidir."
	Geleceğe hazırlama (n=2)	A5: "Çocukları geleceğe güzel ve iyi bir şekilde yetiştirmek amacıyla verilen eğitim önemlidir." A9: "Her yönden gelişmiş, okula hazır ve toplum kurallarına uyan bireyler yetiştirmek için önemlidir."
Demografik değişim	Bakım verenlerin çalışması (n=1)	A8: "Çocuğu eğitime ve hayata hazırlamak önemlidir. Çocuğun yaşıtlarıyla yeteri kadar bir araya gelmemesi ve annenin iş hayatına atılması okul öncesi eğitimi gerekli ve önemli hale getirdi."

Tablo 4 incelendiğinde öğretmen adaylarının okul öncesi eğitimin gerekliliği ve önemine yönelik düşüncelerinin gelişimi destekleme, erken müdahale ve demografik değişim temalarına ayrıldığı görülmüştür. Çocukların gelişim alanlarını destekleme, değer aktarımında bulunma, akran etkileşimi sağlama, temel oluşturma, geleceğe hazırlama ve bakım verenlerin çalışması gibi kodlarla okul öncesinin gerekliliği ve önemine ilişkin düşünceler belirtilmiştir.

Tablo 5.
Mesleki Gelişime Yönelik Yapılan Çalışmalar.

Tema	Kodlar	Görüş örnekleri
Bireysel çaba	Kitap okuma (n=3)	A6: "Kendimi geliştirmek için okumalar yapıyorum." A3: "Alana yönelik kitaplar okuyorum, internetten yerli ve yabancı yayınları, eğitim sitelerini takip ediyorum."
	Araştırma (n=3)	A2: "Çocuk hikayeleri okuyorum, çocuk şarkıları öğreniyorum, etkinlikler için araştırma yapıyorum."
Diğer olanaklar	Kurs (n=2)	A1: "Proje etkinlik ve kurslara katılıyorum." A5: "Drama ve oyuna yönelik kurslara gitmeyi planlıyorum."
	Seminer (n=2)	A4: "Elimden geldiği kadar bölümle ilgili sunumlara panellere gerekli sertifika programlarına katılmayı planlıyorum." A10: "Farklı eğitim kurumlarındaki branş arkadaşlarımızla iletişime geçme, akademik süreci takip etme, alan yazın ile ilgili makaleleri, konferans ve seminerleri takip etme gibi."
	Teorik dersler (n=1)	A8: "Şimdilik derslerde edindiğim bilgilerle kendimi geliştirmeye çalışıyorum."
Çaba göstermeme	Lisans eğitimiyle yetinme (n=2)	A7: "Herhangi bir şey yapmıyorum" A9: "Hiçbir şey yapmıyorum."

Tablo 5'te öğretmen adaylarının mesleki gelişimleri için yaptıkları üç tema altında incelenmiştir. Öğretmen adaylarının mesleki gelişimleri için bireysel çaba doğrultusunda kitap okudukları ve çeşitli araştırmalar yaptıkları görülmüştür. Farklı olanakları kullanarak bunu fırsata çeviren öğretmen adaylarının kurs, seminer ve teorik derslerle kendilerini geliştirdikleri dikkat çekmiştir. Bunların yanında mesleki gelişim için çaba göstermeyen öğretmen adaylarının aldıkları lisans eğitimi ile yetindikleri görülmüştür.

Tablo 6.
İkinci Program Tercihi Öncesi Düşünceler

Tema	Kodlar	Görüş örnekleri
Önyargılar	Program kolay (n=2)	A6: "Olumlu bakıyordum, kolay olduğunu düşünüyordum." A9: "Bölümün kolay olduğunu düşünüyordum."
	Kolay atanma durumu (n=1)	A3: "Olumsuz görüşüm yoktu, atanmak için tercih yaptım."
	Eğlenceli program (n=2)	A5: "Eğlenceli ve zevkli bir bölüm olduğunu düşünüyordum."
Önyargısız düşünce	Mesleğin özelliklerini bilmeme (n=5)	A2: "Bölümle ilgili bilgim yoktu." A4: "Meslek hakkında fazla bilgim yoktu."

Tablo 6'da öğretmen adaylarının, okul öncesi öğretmenliğini tercih etmeden önce mesleğe yönelik düşünceleri incelendiğinde önyargılı ve önyargısız düşüncelere sahip

olunduğu görülmüştür. Önyargılı düşüncelerin programın kolay olması, kolay atanma durumu ve programın eğlenceli olduğunu düşünmeye yönelik görüşlerden oluştuğu görülmüştür. Önyargısız düşünce ise mesleğin özelliklerini bilmemekten kaynaklı herhangi bir düşünce olmadan programı tercih etme olarak ifade edilmiştir.

Tablo 7.
Okul Öncesi Öğretmenliği Eğitimi Sürecinde Yaşanan Değişimler.

Tema	Kategori	Kodlar	Görüş örnekleri
Düşünceler	Olumlu	Okul öncesi eğitimin gerekliğini anlama (n=5)	A4: "Çocuklar konusunda düşüncelerim olumlu yönde değişti. Verilen eğitimin olumsuz olduğunu fark ettim." A8: "Her çocuk için okul öncesi eğitimin gerekli olduğunu düşünüyorum." A10: "Okul öncesi eğitimin ilk aşaması olması, sosyal ve özbakım becerisi bakımından çocukları yetiştirdiği için daha çok çocukların iyi bir insan, iyi bir birey olması için bölümün değerli olduğunu anladım."
		Atamasının iyi olduğu düşüncesi (n=1)	A2: "Düşüncelerim değişmedi. Atamasının iyi olması düşüncem hala aynı."
	Olumsuz	Emek isteyen program (n=2)	A3: "Bölümün çok zor ve emek isteyen bir bölüm olduğuna karar verdim." A7: "Okul öncesi eğitiminin sadece eğlenceden ibaret olmadığını gördüm."
		Yorucu bir program (n=2)	A9: "Yorucu bir bölüm olduğunu gördüm."
Edinilen kazanımlar	Kişisel kazanım	Ebeveynlik (n=2)	A5: "İyi ve eğitimli ebeveyn olmamızı sağlayacak bir bölüm." A7: "Bir anne olarak çocuğuma nasıl yaklaşmam gerektiğini öğrendim."
		Çocuklara yönelik farkındalık (n=5)	A2: "Bir çocuğun gelişimi ile ilgili bilgiye sahip oldum." A8: "Çocukla vakit geçirmenin önemli olduğunu ve her çocuğun özel bir birey olduğunu düşünüyorum."
		Çocuklarla etkili iletişim (n=1)	A1: "Çocuklarla iyi bir iletişim kurmamı sağladı."
	Mesleki kazanım	Mesleki gelişim isteği (n=2)	A10: "Akademik olarak faydalı bilgiler öğrendim. Ancak daha çok öğreneceğim şeyin olduğunu anladım. Çocuklara bir şey katacak bilgi düzeyinin yanında çocuklardan öğreneceğim. Beraber öğreneceğimiz çok şeyin olduğunu düşünüyorum."

Tablo 7 incelendiğinde, okul öncesi öğretmenliği eğitimi sürecinde yaşanan değişimlerin düşünceler ve edinilen kazanımlar teması olarak ikiye ayrıldığı görülmüştür. Düşünceler teması olumlu ve olumsuz olarak kategorize edilmiştir. Olumlu düşünceler kategorisinde okul öncesi eğitimin gerekliğini anlama ve atamasının iyi olduğu düşüncesi kodları dikkat çekmiştir. Olumsuz düşünceler kategorisi ise emek isteyen ve yorucu bir program olarak kodlanmıştır. Edinilen kazanımlar teması, kişisel ve mesleki kazanımlar olarak kategorilere ayrılmıştır. Kişisel kazanım, ebeveynlik ve çocuklara yönelik farkındalık kazanma olarak kodlanmıştır. Mesleki kazananım ise çocuklarla etkili iletişim ve mesleki gelişim isteği olarak kodlanmıştır.

Tablo 8.
Okul Öncesi Öğretmenliği Eğitimi Sürecinde Yaşanan Güçlükler.

Kategori	Kodlar	Görüş örnekleri
Dışsal faktörler	Derslerin zorluğu (n=3)	A1: "Kendi isteğimle seçmedim, abim zorladı. Dersler zor." A8: "Herhangi bir zorlukla karşılaşmadım ama dersler bazen zor geldi."
	Ekonomik zorluk (n=1)	A3: "Maddi olarak zorluk çektim. Hocalar gereksiz ödev ve pahalı materyal istiyor."
	Uygulamanın azlığı (n=3)	A9: "Okumak ve alanda öğretmen olmak çok farklı, çalıştığım zaman okuduklarım çok az işime yarayacak gibi. Mesleğe başlamadan öğretmenliği öğrenebileceğimi düşünmüyorum."
İçsel faktörler	Sabır gerektirmesi (n=1)	A7: "Sabır ve emek isteyen bir bölüm. Zorlanmadım."
	Empati kurma (n=1)	A5: "Çocukların psikolojik durumunu anlayıp empati kurmak ve etkinlik tasarlamak biraz zor."
	Demografik özellikler (n=1)	A10: "Ekonomik olarak çok zorlandım. Evli ve çocuklu olmam diğer arkadaşlara göre daha çok zorladı. Yaşadığım yeri, evi ve işi okul için bırakıp buraya yerleşmem oldukça zor oldu."

Tablo 8'de öğretmen adaylarının, okul öncesi öğretmenliği eğitimi alırken karşılaştıkları zorluklar incelenmiştir. Görüşler dışsal ve içsel faktörler olarak kategorilere ayrılmıştır. Dışsal faktörler olarak derslerin zorluğu, ekonomik zorluk ve uygulamanın azlığına yönelik kodlar oluşturulmuştur. İçsel faktörler olarak ise, sabır gerektirmesi, empati kurma gerektirmesi ve sahip olunan demografik özelliklere yönelik düşünceler olarak kodlanmıştır.

Tablo 9.
İkinci Üniversite Eğitim Sürecinde Yaşanan Deneyimler.

Tema	Kodlar	Görüş örnekleri
Olumlu deneyim	Kişisel gelişim fırsatı	A4: "Eğitimde birçok alanın kendine göre zorluklarının olduğunu anladım ve öğretmenlik deneyimi bizi bir adım ileriye götürüyor."
	Rahat	A1: "İlk üniversiteme göre daha rahatım."
Olumsuz deneyim	Yorucu	A5: "Biraz yorucu olduğunu düşünüyorum."
	Sabır gerektiren	A9: "2. Üniversite okumak zor. Evliyseniz daha zor. Tüm zamanınız okul ve dersler ile geçiyor. Özel hayatınız olmuyor. Çok sabır isteyen bir durum."
	Ekonomik güçlük	A3: "Farklı deneyimler kattı. Ama maddi ve manevi olarak zorluk çektim." A10: "Atanmamak, bir ailenizin olması ve ekonomik olarak riskleri barındırıyor öncelikle. Ancak okuduğum iktisadi bilimler ile okul öncesi öğretmenliğinin okul yönetimi açısından deneyim açısından önemli olduğunu düşünüyorum."
	Sıkıcı	A2: "Sıkıcı, derslerin birbirine benzemesi ve teorik olarak işlenmesi sıkıcı."
	Zaman yönetimi zorluğu	A7: "Çok zor. Ev okul çocuk yaptığım diğer meslek, zorluyor beni." A8: "2. Üniversite okumak, sosyalleşme ve insanlar arasındaki etkileşim sorunu oluşturdu."

Tablo 9'da öğretmen adaylarının ikinci üniversite alma deneyimine ilişkin görüşleri olumlu ve olumsuz deneyim olarak temalara ayrılmıştır. Kişisel gelişim fırsatı ve rahat oluşu olumlu deneyim temasında kodlanırken, yorucu, sabır gerektiren ekonomik güçlük, sıkıcı oluş ve zaman yönetimi zorluğu ise olumsuz deneyim temasında kodlanmıştır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırma ikinci üniversite olarak okul öncesi öğretmenliği eğitimi alan öğrencilerin, programı seçme nedenleri ve eğitim alırken süreçte yaşadıklarını, anlamak amacıyla yapılmıştır. Bu bölümde öğretmen adaylarının görüşleri, alanyazındaki araştırma sonuçları kapsamında ele alınmıştır.

İlk olarak, öğretmen adaylarının okul öncesi öğretmenlik mesleğini tercih gerekçeleri incelenmiştir. Öğretmenlik mesleğine yönelik yapılmış bazı araştırmalarda tercih nedeninin mesleğe yönelik tutumu etkilediği görülmüştür (Zembat & Bilgin, 1996; Üstün vd., 2004). Öğretmen adaylarının mesleği tercih nedenlerine bakıldığında çoğunlukla çocuk sevgisinden kaynaklı görüşler ifade edilmiştir. Okul öncesi öğretmenliğinin çocukları sevmeden yapılabilecek bir meslek olmaması göz önünde bulundurulduğunda bu bulgu mesleği tercihe ilişkin olması beklenen bir durumdur. Alanyazın incelendiğinde, Sandra Hayes (1990) tarafından

yapılan araştırmada öğretmen adaylarının %92 sinin öğretmenliği tercih sebebinin çocuk sevgisi olduğu görülmüştür. Benzer şekilde Evans (1993) çalışmasında çocukları sevme veya onlarla çalışma isteği öğretmenlerin en çok belirttiği mesleği tercih etme gerekçelerindendir. Araştırmanın bu bulgusu alanyazın ile paralellik göstermektedir.

Öğretmen adaylarının okul öncesi öğretmeninin özelliklerine yönelik görüşleri incelendiğinde okul öncesi öğretmeninin, sevecen, sabırlı, iletişim becerilerine önem vermesi beklenen, mesleki olarak kendini geliştirmesi gereken, yaratıcı, özgün ve eğlenerek öğreten rolde olmasına yönelik görüşler belirtilmiştir. Çocuklarla bir arada olan bireylerin sıcak mizaçlı ve iletişim becerilerinin iyi olması gerektiği düşünülerek öğretmen adaylarının görüşlerinin okul öncesi öğretmen özelliklerine uyumlu olduğu söylenebilir. Alanyazında okul öncesi öğretmen nitelikleri incelendiğinde; çocuklarla sıcak ve samimi ilişkiler kuran, nitelikli etkileşimlerle çocukların bilişsel, sosyal-duygusal, dilsel ve psiko-motor alanlarda gelişimlerine katkı sağlayan, bilgi, beceri ve tutumları ile eğitim sürecine kalite kazandıran, uyguladığı yöntem, teknik ve stratejilerle eğitim programında yer alan davranışların öğrenciler tarafından kazanılmasındaki rolü ile öğrenci niteliklerinin artıran bir yapıda olması gerektiği görülmektedir (Dağlıoğlu, 2010; Kızıltaş, Ertör & Karademir, 2018). Çelikten ve Can (2003) tarafından yapılan çalışmaya göre, ideal öğretmen öğrencilere karşı güler yüzlü, hoşgörülü, sevecen, güvenilir, dürüst, objektif, sırdaş ve dost olmalı, düşünce ve davranışlarıyla öğrenciler için bir model olmalıdır. Deniz ve Kesicioğlu (2012) tarafından yapılan çalışmada da çalışmaya katılan okul öncesi öğretmen adaylarının çoğunun, insanlarla iletişimi seven, girişken ve yalnız olmaktansa insanlarla olmayı tercih eden kişiler oldukları belirtilmiştir. Öğretmen adaylarının görüşlerinin, alanyazınla paralellik gösterdiği görülmektedir. Okul öncesi eğitimin gerekliliği ve önemine yönelik düşünceler incelendiğinde ise, öğretmen adaylarının çocukların gelişim alanlarını destekleme, değer aktarımında bulunma, akran etkileşimi sağlama, temel oluşturma, geleceğe hazırlama gibi görüşler belirttikleri görülmüştür. Literatür incelendiğinde okul öncesi eğitim program kitabında (MEB, 2013) yer alan, okul öncesi eğitim ilkokula hazırlamalı, çocuğun motor, sosyal ve duygusal, dil ve bilişsel gelişimini desteklemeli, çocukların sevgi, saygı, iş birliği, sorumluluk, hoşgörü, yardımlaşma, dayanışma ve paylaşma gibi duygu ve davranışları geliştirilmeli, çocukların kendilerinin ve başkalarının duygularını fark etmesi desteklenmeli gibi okul öncesi eğitim ilkeleri ile öğretmen adaylarının görüşleri paralellik göstermektedir. Öğretmen adaylarının almış oldukları teorik dersler sayesinde okul öncesi eğitimin önemini ve gerekliliğini kavrama ve okul öncesi öğretmenlerinin özellikleri konusunda bilgi sahibi oldukları söylenebilir.

Öğretmen adaylarının mesleki gelişimleri için yaptıkları çalışmalar, üç tema altında incelenmiştir. Öğretmen adaylarının mesleki gelişimleri için bireysel çaba doğrultusunda kitap okudukları ve çeşitli araştırmalar yaptıkları görülmüştür. Farklı olanakları kullanarak bunu fırsata çeviren öğretmen adaylarının kurs, seminer ve teorik derslerle kendilerini geliştirdikleri dikkat çekmiştir. Bunların yanında mesleki

gelişim için çaba göstermeyen öğretmen adaylarının sadece lisans eğitimi ile yetindikleri görülmüştür. Öğretmen adaylarının kendilerini geliştirmek için istekli oldukları dikkat çekmektedir. Eurydice (2019) raporunda okul öncesi öğretmenlerin sürekli mesleki gelişimleri için yapılan çalışmalar incelendiğinde aday öğretmenlerin, millî eğitimin temel amaçlarını gerçekleştirmek için bir öğretmende var olması gereken bilgi, beceri, tutum ve değerlere sahip olarak yetiştirilmesi doğrultusunda çeşitli etkinlikler yapılmaktadır. Süreç boyunca eğitimle ilgili ulusal ve uluslararası alan yazında önemli yere sahip çeşitli kitapları okumaları ve eğitimle ilgili farklı ülkelerin tecrübelerini yansıtan ve sanatsal değere sahip çeşitli film ve belgeseller izlemeleri istenmekte, adayların eğitimle ilgili farklı teorik ve pratik sorunların farkına varacakları seminer ve konferanslar düzenlenmektedir. Bu araştırma kapsamında öğretmen adaylarının mesleki gelişimlerine yönelik yaptıkları çalışmaların, aday öğretmen olduklarında düzenlenecek olan hizmeti içi etkinlikler ile benzerlik gösterdiği görülmüştür. Ayrıca Kök, Çiftçi ve Ayık (2011) tarafından yapılan çalışmada okul öncesi öğretmen adaylarının özel alan yeterliklerine ilişkin görüşleri incelenmiştir. Araştırmada "Mesleki Gelişimi Sağlama" yeterlik alanına ilişkin ortalamanın düşük olduğu görülmüştür. "Mesleki Gelişimi Sağlama" boyutunda yer alan maddelerden "Mesleki bilgi ve donanımını meslektaşlarıyla paylaşır. Alanıyla ilgili akademik düzeyde çalışmalar yapar" maddesinin ortalamasının en yüksek olduğu görülmüştür. Öğretmen adayları mesleki gelişim için çok fazla çalışma yapmasa da akademik olarak çalışma yaptıkları ve deneyimlerini meslektaşlarıyla paylaşarak kendilerini geliştirdikleri görülmüştür. Bu araştırma kapsamında incelenen öğretmen adaylarının görüşlerinden kitap okuma ve çeşitli araştırmalar yapmalarının, Kök, Çiftçi ve Ayık (2011) çalışmasıyla benzerlik gösterdiği görülmüştür.

Öğretmen adaylarının, okul öncesi öğretmenliğini tercih etmeden önce mesleğe yönelik düşünceleri incelendiğinde programın kolay olması, kolay atanma durumu ve programın eğlenceli olduğunu düşünme ve mesleğin özelliklerini bilmemekten kaynaklı herhangi bir düşünce olmadan programı seçme gibi ifadeler göze çarpmıştır. Okul öncesi öğretmenliği eğitimi sürecinde yaşanan değişimlerin düşünceler ve edinilen kazanımlar olarak farklılaşmaktadır. Değişen düşünceler okul öncesi eğitimin gerekliğini anlama ve atamasının iyi olduğu düşüncesi ile emek isteyen ve yorucu bir program oluşu düşüncesi olarak belirtilmiştir. Edinilen kazanımlar ebeveynlik bilinci, çocuklara yönelik farkındalık kazanma, çocuklarla etkili iletişim ve mesleki gelişim isteği olarak belirtilmiştir. Öğretmen adaylarının mesleği tercih etmeden önceki görüşlerinin süreçte değişiklik gösterdiği görülmüştür. Programın kolay olduğunu varsayma düşüncesi deneyimlendiğinde, emek isteyen ve yorucu bir program olduğu ifadesi ile güncellenmiştir. Kolay atanma düşüncesi mesleği seçerken ve süreçte aynı kalmıştır. Papanastasiou ve Papanastasiou (1998), çalışmasında en çok ifade edilen öğretmenlik mesleği seçme sebebinin mezuniyet sonrası çabuk atanma olduğu görülmüştür. Alanyazınla benzer olarak öğretmen adaylarının meslek tercihlerinde atanma faktörünü mesleki tercih ve eğitim sürecinde göz önünde bulundurdukları görülmektedir.

Öğretmen adaylarının, ayrıca okul öncesi öğretmenliği eğitimi alırken karşılaştıkları zorluklar da incelenmiştir. Katılımcılar tarafından bu konuda; derslerin zorluğu, ekonomik zorluk ve uygulamanın azlığı gibi dışsal faktörler ile sabır gerektirmesi, empati kurma gerektirmesi gibi içsel faktörlere yönelik düşünceler ifade edilmiştir. Uygulamanın azlığına yönelik belirtilen görüşler; alanyazındaki Ramazan ve Tunçeli'nin (2016) çalışmasında da belirtildiği gibi, okul öncesi öğretmenliğinin temeli olan derslerin çoğunlukla uygulamalı olarak işlenmesi gerektiği görüşüyle benzerlik göstermektedir.

Öğretmen adaylarının okul öncesi eğitimi programında ikinci üniversite eğitimi alma deneyimleri, öğrencilere sağladığı kişisel gelişim fırsatı ve rahat olması nedeniyle olumlu olarak algılanmıştır. Ancak katılımcıların bir kısmı da okul öncesi öğretmenliği programını; zaman yönetimini zorlaştıran, yorucu, sabır gerektiren ekonomik güçlük oluşturabilen ve sıkıcı olarak görmüştür. Öğretmen adaylarının ikinci bir lisans eğitimi almalarının önceki lisans eğitimi deneyimlerinden dolayı daha rahat olduğu, aldıkları ikinci lisans eğitimine mesleki kazanımlarının yanında kişisel gelişim fırsatı olarak baktıkları düşünülmektedir. Bazı katılımcıların ikinci üniversite eğitimi alırken değişen demografik özellikler doğrultusunda ekonomik problem yaşadıkları, çalışmak zorunda olan ya da evli olan öğrencilerin ise daha çok zaman yönetiminde sıkıntı yaşadıkları görülmüştür.

Sonuç

Araştırmanın sonucunda, okul öncesi öğretmen adaylarının programı tercih etme nedenleri arasında çoğunlukla çocuk sevgisi ve programın kolay olduğu düşüncesinin bulunduğu anlaşılmıştır. Adayların eğitim alırken değişen düşünceleri incelendiğinde; okul öncesi eğitimin gerekliliğine olan inançlarının olumlu yönde değişmesi, programın kolay olmadığını ve emek gerektirdiğini yaşayarak anlamlandırmaları dikkat çekmiştir. Katılımcılar tarafından okul öncesi öğretmenlerinin; sevecen, sabırlı, iletişim becerilerine önem vermesi gereken, mesleki olarak kendini geliştirmesi gereken, yaratıcı, özgün ve eğlenerek öğreten yapıda olması gerektiği ifade edilmiştir. Öğretmen adaylarına göre; okul öncesi eğitim programı sabır ve empati gerektiren, derslerin sanıldığı kadar kolay olmadığı ve uygulamaya çokça ihtiyaç duyulan bir programdır. Bu özellikler katılımcılara farklı düzeylerde zorluklar yaşatmaktadır. Ayrıca adayların ikinci üniversite eğitimi almak konusunda özellikle ekonomik ve zaman yönetimi olarak zorluk yaşadıkları belirtilebilir.

Öneriler

Öğretmen adaylarının okul öncesi öğretmenliği mesleğini seçmeden önceki önyargıların oluşumunu engellemek için mesleği daha iyi tanımaları, okul öncesi öğretmeninin kişisel özelliklerinin ve yeterliliklerinin nasıl olması gerektiğini bilmelerini sağlamak üzere gerekli tanıtımlar artırılabilir.

Üniversitelerin okul öncesi eğitimi programları 1. sınıfları için, saha gözlemlerinin yapıldığı uygulamalı derslerin konulması, ikinci üniversite olarak bu programı tercih

eden öğrencilerin program hakkında erken dönemlerden bilgi sahibi olmasına yardımcı olabilir.

Bu araştırma bir üniversitede, ikinci üniversite olarak okul öncesi öğretmenliği eğitimi alan on öğrenci ile sınırlıdır. Farklı üniversitelerde eğitim alan öğrenciler dâhil edilmesiyle çalışma grubu genişletilerek araştırma tekrarlanabilir.

Çıkar Çatışması ve Etik Bildirimi

Çalışma sürecinde yazarlar arasında çıkar çatışması olmamış, tüm yazarlar çalışmaya katkı sunmuş ve etik kurallara uymuştur.

Kaynakça

Akbayır, K. (2002). Öğretmenlik mesleğine yönelmede ailenin ve branş seçiminde cinsiyetin rolü. *V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi Dergisi, 2*, 1183-1188.

Alberts, C., Mbalo, N. F., & Ackermann, C. J. (2003). Adolescents' perceptions of the relevance of domains of identity formation: a south african cross-cultural study. *Journal of Youth and Adolescence, 32*(3), 169-184.

Aşkar, P., & Erden, M. (1987). Öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumları. *Çağdaş Eğitim Dergisi, 121*, 8-11.

Bastick, T. (2000). Why teacher trainees choose the teaching profession? Comparing trainees in metropolitan and developing countries. *International Review of Education, 46*(3/4), 343-349.

Boz, Y., & Boz, N. (2008). Kimya ve matematik öğretmen adaylarının öğretmen olma nedenleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi, 16*(1), 137-144.

Brown, M. M. (1992) Caribbean first-year teachers' reasons for choosing teaching as a career. *Journal of Education for Teaching, 18*(2), 185-195.

Bruinsma, M., & Jansen E. P. W. A. (2010). Is the motivation to become a teacher related to pre-service teachers' intentions to remain in the profession? *European Journal of Teacher Education, 33*(2), 185–200.

Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches.* Sage.

Çelikten, M., & Can, N. (2003). Yönetici, öğretmen ve veli gözüyle ideal öğretmen. *Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 15*, 253-267.

Dağlıoğlu, H. (2010). Üstün yetenekli çocukların eğitiminde öğretmen yeterlikleri ve özellikleri. *Milli Eğitim Dergisi, 40*(186), 72-84.

Deniz, Ü., & Kesicioğlu, O. S. (2012). Okul öncesi öğretmen adaylarının kişilik özelliklerinin bazı değişkenlerle ilişkisinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD), 13*(2), 1-13.

Ensari, M., Ş., & Alay, H. K. (2017). Meslek seçimini etkileyen faktörlerin demografik değişkenler ile ilişkisinin araştırılması: İstanbul ilinde bir uygulama. *Humanitas, 5*(10), 409-422.

Erkan, S., Tuğrul, B., Üstün, E., Akman, B., Şendoğdu, M., Kargı, E., Boz, M., & Güler, T. (2002). Okul öncesi öğretmenliği öğrencilerine ait Türkiye profili araştırması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 23*, 108-116.

Eryılmaz, A., & Mutlu, T. (2017). Yaşam boyu gelişim yaklaşımı perspektifinden kariyer gelişimi ve ruh sağlığı. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 9*(2) , 227-249.

Eurydice (2019, Nisan 20) *Okul öncesi ve okul öğretmenlerinin sürekli mesleki gelişimleri.* https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/continuing-professional-development-teachers-working-early-childhood-and-school-education-96_tr

Evans, H. (1993). The Choice of Teaching as a Career. *Social and Economic Studies 42*(2-3).

Genç, G., Kaya, A., & Genç, M. (2007). İnönü üniversitesi tıp fakültesi öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörler. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 8*(14), 49-63.

Girgin, R. Akamca, G, Ellez, A., & Oğuz, E. (2010). Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, mesleki benlik saygıları ve mesleki yeterlik inançları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, 28*, 1-15.

Hayes, S. (1990). *Students' reasons for entering the educational profession* (ED366234). ERIC. https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED366234.pdf

Karademir, A. (2019). Erken çocukluk eğitimine giriş. A. Yıldırım (Ed.), *Okul öncesi öğretmenlerinin özellikleri*, (1. basım, ss. 167-190). Pegem.

Kılcan, B., Keçe., M, Çepni., O., & Kılınç., A. (2014). Öğretmen adaylarının öğretmenliği bir meslek olarak seçme nedenleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi, 22*(1), 69-80.

Kızıltaş, E., Ertor, E., & Karademir, A. (2018). Okul öncesi oğretmenlerinin hazırladıkları etkinlik planlarında sosyal ve duygusal gelişim alanına yer verme duzeyi. *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi, 8*(1), 247-257.

Kök, M., Çiftçi, M., & Ayık, A. (2011). Öğretmenlik mesleği özel alan yeterliklerine ilişkin bir inceleme (okul öncesi öğretmenliği örneği). *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 15*(1), 169-183.

Kyriacou, C., & Coulthard, M. (2000). Undergraduates' views of teaching as a career choice. *Journal of Education for Teaching, 26*(2), 117-126.

MEB, (2013). *Okul öncesi eğitim programı*. Meb.

Oktay, A. (1999). *Yaşamın sihirli yılları: Okul öncesi dönem.* Epsilon.

Owen, F. K., Kepir, D. D., Özdemir, S., Ulaş, Ö., & Yılmaz, O. (2012). Üniversite öğrencilerinin bölüm seçme nedenleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 8*(3).

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) (2020, Nisan 15). *Tarihçe.* https://www.osym.gov.tr/TR,8789/hakkinda.html

Özbek, R. (2007). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde kişisel, ekonomik ve sosyal faktörlerin etkililik derecesine ilişkin algıları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 17*(1), 145-159.

Özcan, M. (1996). *Improving teacher performance: toward a theory of teacher motivation*. (ED398637). ERIC. https://eric.ed.gov/?id=ED398637.pdf

Papanastasiou, C., & Papanastasiou, E. (1998). What influences students to choose the elementary education major: The case of Cyprus. *Mediterranean Journal of Educational Studies, 3,* 35-45.

Ramazan, M., & Tunçeli, H. (2016). Okul öncesi öğretmen adaylarının okul öncesi öğretmenliği lisans programı (2006) hakkındaki görüşleri. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, 33*, 67-79.

Saban, A. (2003). A Turkish profile of prospective elementary school teachers and their views of teaching. *Teaching and Teacher Education, 19*, 829-846.

Sildir, E., & Akın, U. (2017). Okul öncesi eğitime ilişkin okul müdürlerinin görüşlerinin incelenmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 6*(1), 134-165.

Super, D. E. (1990). In career choice and development. D. Brown, L. Brooks (Eds), *A life span, life-space approach to career development*, (2nd ed, ss.197–261). Jossey–Bass.

Super, D. E., & Knasel, E. G. (1981). Career development in adulthood: Sometheoretical problems and a possible solution. *British Journal of Guidance and Counselling, 9*(2), 194-201.

Ulusal Merkezi Bilgi Sistemi (UMBS). (2020, Nisan 15). *Meslek seçme süreci*. http://mbs.meb.gov.tr/ 15.04.2020

Üstün, E., Erkan, S., & Akman, B. (2004). Türkiye'de okul öncesi öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının incelenmesi. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10.*

Yıldırım, A., & Şimşek H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri.* Seçkin Yayıncılık.

Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK). (2020, Nisan 10). *Eğitim birimlerine göre öğrenci ve öğretim elemanları sayıları istatistikleri*. https://istatistik.yok.gov.tr/

Zembat, R., & Bilgin, H. (1996, 18-20 Eylül). *Okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin öğretmenlik tutumlarının incelenmesi*. II. Ulusal Eğitim Sempozyumu Bildirileri. M. U. Atatürk Eğitim Fakültesi. İstanbul.

Extended Abstract

The choice of profession is defined as one of the most important decisions that people make in their lives, and that individuals choose a type of job that they think will provide satisfaction in life and working life, and create a social identity as a specialty and profession. Due to the structure of education systems in many countries around the world, individuals make their career choices before they reach their twenties. The reasons for choosing the profession also vary due to the social, cultural and economic structures of societies that differ from each other. One of the most preferred faculties is the education faculty. Education given in education faculties affects the quality of teachers. Teachers practice a profession that has the power to influence society in its entirety. The characteristics of the preschool teacher, the child's first teacher, have a significant impact on the education of children. Preschool education teachers' having positive attitudes and thoughts towards their profession is important in order to provide the highest benefit to children while performing their profession.

The research was carried out within the scope of the science pattern, one of the qualitative research methods. The study group consists of 4 female and 6 male teacher candidates who have chosen pre-school education as a second university and are studying at Muş Alparslan University. In the research, a 13-item semi-structured interview form was used as the data collection tool, where the personal information of the participants prepared by the researchers was also handled. The data were analyzed by the inductive content analysis method, which is one of the qualitative data analysis types. Data that are similar to each other by coding are brought together within certain themes and categories and arranged in a way that the reader can understand.

The reasons why pre-service teachers prefer pre-school education are divided into two themes as perceptual preference and random preference. When the preferences according to the perception of the person were examined, it was seen that the pre-service teachers mostly preferred the department because of the “love of children”. This is followed by individuals' perception of the department as simple and easy appointment. In the random selection theme, it is seen that the candidate came to the department due to the wrong choice.

The pre-service teachers' opinions about the characteristics of the preschool teacher were examined. The themes of considering communication skills, adopting personal characteristics, providing qualified education and maintaining professional development have emerged. Pre-service teachers expressed their opinions on physical and verbal communication in the theme of considering communication skills. On the

theme of personality traits, opinions were expressed that the teacher should be patient and caring. In the theme of providing qualified education, codes were created for the teacher to be creative, original and amused with amusement. In the theme of continuing professional development, it was stated that the preschool teacher should be a researcher.

It has been observed that pre-service teachers' thoughts on the necessity and importance of pre-school education are devoted to the themes of supporting development, early intervention and demographic change. Ideas such as supporting the development areas of children, providing value transfer, providing peer interaction, creating a foundation, preparing for the future and working with caregivers are expressed in terms of the necessity and importance of preschool education.

The theme of changing thoughts experienced in the process of preschool teacher education was categorized as positive and negative, and the codes of thought that it was good to understand and assign the necessity of preschool education in the category of positive thoughts attracted attention. The negative thoughts category is coded as a laborious and tiring section. The acquisitions theme is categorized into personal and professional achievements. Personal acquisition is coded as parenting and awareness raising for children. My professional winner is coded as a desire for effective communication and professional development with children.

Difficulties faced by teacher candidates while studying pre-school education were examined. It is categorized as external and internal factors. As external factors, thoughts about the difficulty of the lessons, the economic difficulty and the lack of implementation are divided into codes. As internal factors, it is coded as it requires patience, empathy, and thoughts about the demographic features.

Opinions of prospective teachers about second university acquisition experience are divided into themes as positive and negative experience. While personal development opportunity and comfort are coded in the theme of positive experience, tiring, economical difficulty requiring patience, boring being and time management difficulty are coded in the theme of negative experience.

As a result of the research, it was understood that the preference of pre-school pre-service teachers was mostly due to the love of children and the idea that the department was easy. When the changing thoughts of the candidates while studying were examined, it was noteworthy that their beliefs in the necessity of preschool education changed positively, and that the department was not easy and made sense of what it wanted labor. Preschool teacher; It should be stated that it should be loving, patient, should give importance to communication skills, should develop professionally, be creative, original and amusing teaching. The reasons that pre-service teachers stated, such as the difficulty of the lessons, the economic difficulty and the lack of implementation, the need for patience, the ability to empathize, are the

difficulties they face while studying. It was observed that the candidates had difficulty in getting second university education especially in terms of economics and time management.